

Gröna Sbladet

FÖR LANDSBYGDS-
FÖRETAGARE
I ÖREBRO LÄN
#1 2020
TEMA: JORD-
BRUKARSTÖD

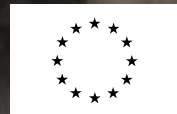
Dags att söka stöd

Ett kliv
för klimatet

Bygg i trä

Länsstyrelsen
Örebro län

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

6
Förnya eller
förlänga

Tema: Jordbrukarstöd

Nu är vi inne i tiden för SAM-ansökan 2020. Sista dag för ansökan är i år 8 april. I detta nummer hittar du en del tips och information som kan vara till nytta.

Nästa nummer kommer 15 maj.

Redaktionen

Ann-Sofie Hedberg
010-224 84 26
ann-sofie.hedberg@lansstyrelsen.se

Helena Åkerhielm
010-224 84 27
helena.akerhielm@lansstyrelsen.se

Ingalill Kämmerling
010-224 84 31
ingalill.kammerling@lansstyrelsen.se

Susanne Lindeborg
010-224 86 31
susanne.lindeborg@lansstyrelsen.se

Therese Erneskog
010-224 84 22
therese.erneskog@lansstyrelsen.se

Åsa Lindin
010-224 84 32
asa.lindin@lansstyrelsen.se

Gröna Bladet ges ut av
Länsstyrelsen i Örebro län, 701 86 Örebro
Telefon: 010-224 80 00
E-post: grona-bladet.orebro@lansstyrelsen.se
Ansvarig utgivare: Anita Norén

Tryck: Danagårdslitho, Ödeshög, 2020
Publikationsnummer: 2020:4
Omslag: Mostphotos
Layout: Länsstyrelsen i Örebro län

14
Klimatsmart
att bygga i trä

10
Klimatliv
med flis

4
Tips för din
SAM-ansökan

9
Betes-
gruppen

- 6** Begränsat utrymme i investeringsstöd
- 7** Unga jordbrukare
- 8** Så gör du när vilt skadar grödor eller djur
- 9** Uppdatera uppgifter på betesförmedling

- 11** Söker du solcellsstöd?
- 11** Tillstånd för rättbekämpning
- 12** Skydda dig mot digitala bedrägerier
- 13** Anmäl dig till Matresan
- 16** Kurser och rådgivning

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Mat och energi förenar oss

Nu har jag hunnit fira ett år på min arbetsplats. Kort sagt har jag bästa tänkbara arbete, det är få förunnat!

Som många av er som läser Gröna bladet känner till har vi på Länsstyrelsen under flera år tvingats arbeta med "ej fungerande system", system som Jordbruksverket tillhandahåller åt oss. Självklart och med rätta så förväntar sig ni, länets lantbrukare, att era pengar ska komma på rätt sida årsskiftet. Alla bör ju få lönen under rätt år, allt annat är inte ok. I flera år har det inte varit praktiskt möjligt att få ut pengarna i rimlig tid. Under 2019 har det dock inte varit fullt lika mycket krångel som tidigare år vilket resulterat i att de flesta av er fick ut huvudparten av era pengar under rätt år.

Jag har fått ett särskilt uppdrag under de närmaste åren att arbeta med Landsbygdsutveckling. Jag kan inte tänka mig något viktigare eller något som berör oss alla så mycket. Vi har alla minst två saker gemensamt och det är att vi behöver mat minst tre gånger per dag och vi använder energi. Bara jorden och skogen kan skapa uthållig energi. Vi

måste producera mera mat och öka vår självförsörjandegrad betydligt. Skulle vi råka ut för en kris där vår livsmedelsimport stoppas blir vi snabbt utan mat. Hyllorna i butikerna kommer inom någon vecka att gapa tomma och det är endast vi med mat i källaren som överlever lite längre. Men det är naturligtvis inte bara inför hotet om kris som vi bör utveckla vår landsbygd och producera mera mat av hög kvalitet som vi mår bra av att äta. Maten i Sverige är producerad med en minimal användning av antibiotika och på ett etiskt hållbart sätt, det är numera unikt i ett internationellt perspektiv. Vi ska vara stolta över att vi i vårt land har världens i särklass bästa djurhållare och djurhållning, det ska vi prata mera om. Vi på Länsstyrelsen behöver gemensamt anstränga oss till det yttersta för att förenkla regelverken för företagare. Vi behöver ett stort gemensamt engagemang i hela länet för att öka lönsamheten för företagandet på landsbygden. Kom igen nu alla ni kreativa, i och utanför Länsstyrelsen!

Inga Ängsteg,
enhetschef Jordbruksstöd

Grattis Aida
till pensionen
efter lång och
trogen tjänst!

Många av er som har sökt stöd till jordbruksmark har säkert haft kontakt med karttekniker Aida Cardenas. Nu har Aida gått i pension efter dryga 42 år i Länsstyrelsens tjänst.

Låna dator för att göra din SAM-ansökan

Du som inte har tillgång till dator kan låna dator på Länsstyrelsen i Örebro. Du kan få support av våra handläggare om du är osäker på hur du använder SAM-internet.

TEXT: IRENE NILSSON FOTO: MOSTPHOTOS

Vi har begränsade möjligheter att ta emot dig så ring så snart som möjligt för tidsbokning. Vi finns på Stortorget 22, Örebro.

Behöver du någon som gör din ansökan åt dig, ger dig råd om hur du till exempel strategiskt uppfyller förgröningsvillkoren eller planerar för generationsskifte ber vi dig kontakta en konsult som kan hjälpa dig.

För att vi ska kunna hjälpa dig på bästa sätt vill vi att du:

- Bokar tid. Ring 0771-67 00 00, gärna redan idag.
- Har med dig mobilt BankID eller e-legitimation på kort med kortläsare.
- Har förberett din ansökan och bestämt vad du ska söka stöd för.

Om du saknar mobilt BankID/e-legitimation finns möjlighet att lämna fullmakt till någon annan som har e-legitimation. Den kan hjälpa dig med ansökan eller följa med till Länsstyrelsen.

Du behöver lämna fullmakt om:

- Om någon annan person, till exempel en konsult eller en släkting, ska göra ansökan åt dig måste du ge den personen fullmakt. Då kan den personen logga in och göra din ansökan med sin egen e-legitimation.
- Har du ett aktiebolag eller handelsbolag? För att du ska kunna logga in med din personliga e-legitimation på företagets organisationsnummer måste företaget godkänna det genom en fullmakt.

Lämna fullmakt – så här gör du

- Lämna fullmakt i god tid. Handläggningstiden för fullmakt via blankett är cirka sju dagar. Blankett för fullmakter hittar du hos Jordbruksverket, www.jordbruksverket.se.
- Företag och organisationer måste dela ut fullmakt via blankett.
- Privatpersoner kan ge fullmakt via Mina sidor. Om du ger fullmakt via Mina sidor börjar den gälla direkt. Jordbruksverket skickar inte ut något bekräftelsebrev.

Om du har frågor, kontakta Länsstyrelsen på telefonnummer 0771-67 00 00 (tryck 2 och knappa in ditt person- eller organisationsnummer för att komma till Örebro).

Tänk på detta när du gör din SAM-ansökan

- Skicka in din ansökan i god tid. Då finns det chans att vi hittar vissa typer av fel och hinner påminna dig om komplettering innan sista ansökningsdag. Det finns oftast möjlighet att ändra ansökan fram till 15 juni.
- Behöver du lägga till nya kartor, skicka meddelande till jordbrukarstod.orebro@lansstyrelsen.se eller ring Jonas Törngren, 010-224 83 95.
- Kontrollera att du får med alla de skiften du ska söka stöd för.
- Kontrollera att du har angett alla produktionsplatser för de stöd och ersättningar där det behövs.
- Anmäl eventuella brukarskiften så snart ni bestämt er om överlåtelse av åtaganden.
- Kontrollera att du ritat in alla skydds zoner som ingår i ditt åtagande. Du kan bara få utbetalt för zoner som är inritade och har rätt grödkod.
- Gå igenom rapporten "Mina fel och varningar" innan du skickar in din ansökan, för att inte gå miste om stöd.
- Glöm inte att trycka på knappen skicka in när du är klar med din ansökan/ändring.

- Alla ändringar ska göras via SAM Internet. På så sätt kan du också få varningar om dina ändringar påverkar till exempel förgröningen.
- Behöver du ändra i din ansökan, gör det gärna snarast. Du vinner ingenting på att vänta till sista dagen. Det är viktigt eftersom att, så fort du får en arealkontroll aviserad får du inte längre ändra. Vi börjar att göra kontroller redan i maj.
- Om du gör en grödändring rensas den ekologiska fokusarealen. Se till att lägga in den igen.
- Gå in i SAM-internet och gör en sista koll. Har du sått det du anmält, behöver du göra någon ändring, uppfyller du förgröningen, har något av dina block ändrats eller ditt åtagande uppdaterats.
- Efter den 15 juni är det inte möjligt att ändra grödkod.

Inför sista ändringsdag 15 juni

Använd rapporten Mina fel och varningar

Du hittar rapporten "Mina fel och varningar" under fliken Översikt eller via knappen Rapporterna uppe i SAM Internets högra hörn. Efter att du gjort en rättning behöver du uppdatera rapporten. Om varningen försvinner har du rättat felet. Varningstexterna i rapporten inleds med ordet fel, varning eller observera.

- Fel innebär att det inte går att skicka in ansökan innan du har fyllt i uppgiften rätt.
- Varning innebär att det kan finnas brister i ansökan. Det går att skicka in ansökan utan att du ändrar något men du bör kontrollera att dina uppgifter är rätt. Om du skickar in en ansökan som innehåller varningar finns det en risk att du går miste om stöd.
- Observera betyder att det finns viktig information som du kan behöva tänka på.

Förlänga och förnya åtaganden

Har du åtaganden som gick ut 2019? Vissa går att förlänga eller förnya.

TEXT: HELENA ÅKERHJELM FOTO: MOSTPHOTOS

De flesta åtaganden är möjliga att förlänga med ett år i taget från och med 2020. Det gäller åtaganden för:

- ersättning för ekologisk produktion
- miljöersättning för betesmarker och slätterängar
- miljöersättning för vallodling

När du söker förlängning för något av åtagandena kommer du även att kunna utöka med exempelvis mer mark, ett nytt komplement eller ekologisk djurhållning. Du får då ett nytt 5-årigt åtagande.

Åtaganden för skötsel av våtmarker och dammar som gick ut 2019 kan du förnya med 5 år i taget.

The screenshot shows a web form titled "Vill du förlänga ditt åtagande som har gått ut?". The form contains several sections with checkboxes and dropdown menus. The first section asks if the user wants to extend their commitment for one year. The second section asks if they want to renew their commitment. The third section asks if they want to extend their commitment for five years. The form also includes a section for marking areas for extension or renewal, with checkboxes for "Markering för betesmark och slätterängar", "Markering för vallodling", "Markering för ekologisk produktion", and "Markering för ekologisk produktion - djurhållning".

I SAM Internet kan du se vilka åtaganden som gick ut 2019. Du väljer där om du vill förlänga eller förnya ditt åtagande. Första gången

du loggar in får du först upp rutan "Hämta uppgifter från SAM Internet 2019" och därefter rutan "Vill du förlänga dina åtaganden som gått ut" alternativt "Välj om du vill förnya ditt åtagande för skötsel av våtmarker och dammar".

Möjligheten att förlänga och förnya åtaganden hittar du även när du är inne i "Karta och skiften" och klickar på fliken "Förläng/Förnya åtaganden"

Söka helt nytt åtagande

År 2020 kommer det att vara fortsatt möjligt för dig som inte har haft ett åtagande tidigare att söka nytt åtagande. Det gäller för alla ersättningar.

Stöd till investeringar

Alla medel till investeringsstöd inom Landsbygdsprogrammet är slut, men det finns vissa möjligheter att söka i en nationell pott inom följande åtgärder:

- Rovdjursstängsel
- Engångsröjning av betesmark
- Anlägga våtmark
- Investeringsstöd till gödselbaserad biogas

Funderar du på att söka? Kontakta oss INNAN du ansöker. Detta på grund av att den nationella potten för dessa stöd kan ta slut fort. Kontaktperson är Tobias Kindvall, 010-224 84 42, tobias.kindvall@lansstyrelsen.se. Du hittar mer information om stöden via Länsstyrelsens webbplats, lansstyrelsen.se/orebro

Söker du stödet Unga Jordbrukare?

Driver du lantbruk som juridisk person och söker stöd för unga jordbrukare måste du varje år i samband med SAM-ansökan skicka in underlag som styrker ditt driftsansvar.

Om du är juridisk person och söker stöd för unga jordbrukare ska du senast 8 april skicka in ett underlag som visar att du är ansvarig för jordbruksverksamheten. Underlaget ska visa vem som äger företaget och hur ägandet är fördelat i procent. Exempel på underlag kan vara en kopia på aktieboken, eller ett avtal som visar hur ägandet är fördelat.

Om du äger 50 procent eller mindre av företaget måste du skicka in något som styrker att du har faktisk och varaktig kontroll över företaget. Ett sådant underlag kan vara avtal, fakturor, mötesprotokoll och eventuellt varifrån dina inkomster kommer. Observera att registreringsbeviset från bolagsverket inte räcker som underlag.

Det är viktigt att skicka in underlaget till Länsstyrelsen senast den 8 april, annars minskas stödet med 1 procent för varje arbetsdags försening. Om intygen kommer in efter den 4 maj får du inget stöd alls 2020.

Observera! Du behöver skicka in underlaget till Länsstyrelsen varje år i samband med SAM-ansökan!

Precis passerat 40 år?

Om du precis har passerat 40 år och missade att söka stödet för unga jordbrukare 2016, 2017, 2018 eller 2019, kan du ha möjlighet att söka det i år. En förutsättning är att du sökte gårdsstöd för första gången 2016, 2017, 2018 eller 2019 och var max 40 år då.

Förgröning – att tänka på i SAM-ansökan

För att få ut full ersättning för förgröning måste du uppfylla vissa krav. Beroende på hur många hektar åkermark du har kan du behöva odla flera olika grödor och i vissa områden behöver du dessutom ha så kallade ekologiska fokusarealer.

Om du inte uppfyller kraven för förgröningsstödet får du avdrag. Uppfyllda krav under 3 år i rad ger betydligt större avdrag.

För att minimera risken för avdrag:

- Tänk på att uppgifterna om ekologiska fokusarealer inte följer med när du kopierar ansökan från förra året och att de rensas när du gör grödändringar. Missa inte att lägga till eventuell fokusareal när du till exempel byter grödkod vid en sen ändring av din ansökan.
- Använd dig av SAM Internet. Under fliken "Förgröning" kan du se om du uppfyller kraven, det visas två gröna bockar om du uppfyller villkoren.
- Läs alltid noga igenom informationen om dina eventuella fel och varningar i SAM Internet!

Om du har frågor är du välkommen att höra av dig till Länsstyrelsen på 0771-67 00 00.

Skador av vilda djur

Skador orsakade av tranor, gäss eller sångsvanar

Dessa fåglar kan orsaka omfattande skador i växande grödor. Försök förebygga skador genom olika skrämsematerial. Skydds jakt kan vara ett alternativ om jakt är tillåten för arten som gör skada. Kontakta Pär Nilsson för hjälp med råd och hjälp om åtgärder. Tel 010-224 86 37.

Om du fått grödor skadade av fåglar och vill söka ersättning, kontakta snarast någon av Länsstyrelsens besiktningsmän: Bengt Olofsson, 070-570 24 14 eller Magnus Olofsson, 070-534 04 38.

Du kan inte få ersättning om skadan inte har besiktigats. Du kan

inte heller få ersättning om du redan har skördat grödan.

För frågor om skydds jakt, bidrag för att förebygga eller ersättning vid skada på gröda kontakta Johanna Månsson Wikland, 010-224 86 36, johanna.wikland@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsens växel 010-224 80 00.

När tamdjur angrips av rovdjur

Om dina tamdjur angrips av rovdjur ska du ringa Länsstyrelsen på 010-224 86 40 så snart du kan. Det är mycket viktigt att alla skador som misstänks vara orsakade av rovdjur anmäls. Om djuret är skadat ska självklart vård av skadorna först säkerställas.

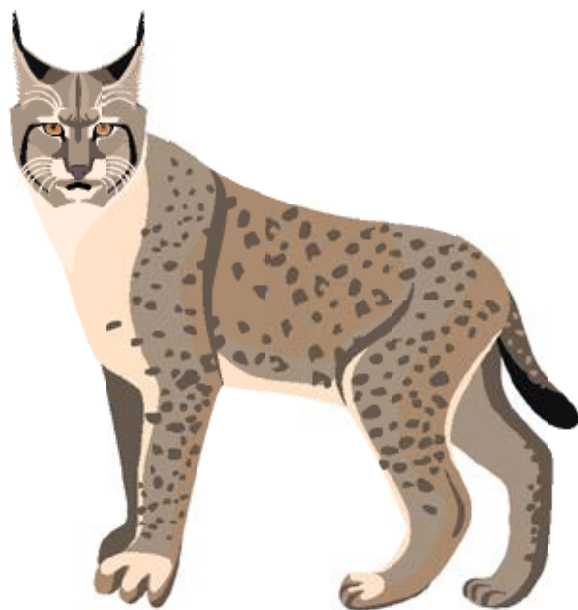
Platsen för angreppet behöver noteras så exakt som möjligt om djuret ska flyttas. Om dödade produktionsdjur kan lämnas på plats så ska de täckas över med en presenning eller liknande. Det hindrar räv och fåglar från att äta av djuret tills besiktningspersonen kommit.

Undvik att röra vid det döda djuret. Tänk också på att inte gå runt i området

mer än nödvändigt, eftersom spår efter djuret som angripit tamdjuren kan förstöras. Om besiktningen visar att skadan orsakats av rovdjur kan djurägaren få ersättning för skadade eller döda djur. Besiktningen kostar inte djurägaren någonting.

Hos Länsstyrelsen i Örebro län får du på kontorstid prata med en handläggare på Länsstyrelsen, övrig tid svarar Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap (TiB). Därefter blir du kontaktad av en besiktningsperson som sedan snarast möjligt kommer till platsen.

Besiktningen utförs av besiktningspersoner som är utsedda av Länsstyrelsen och utbildade av Viltskadecenter.

Rovdjursalert, sms-varning för djurägare

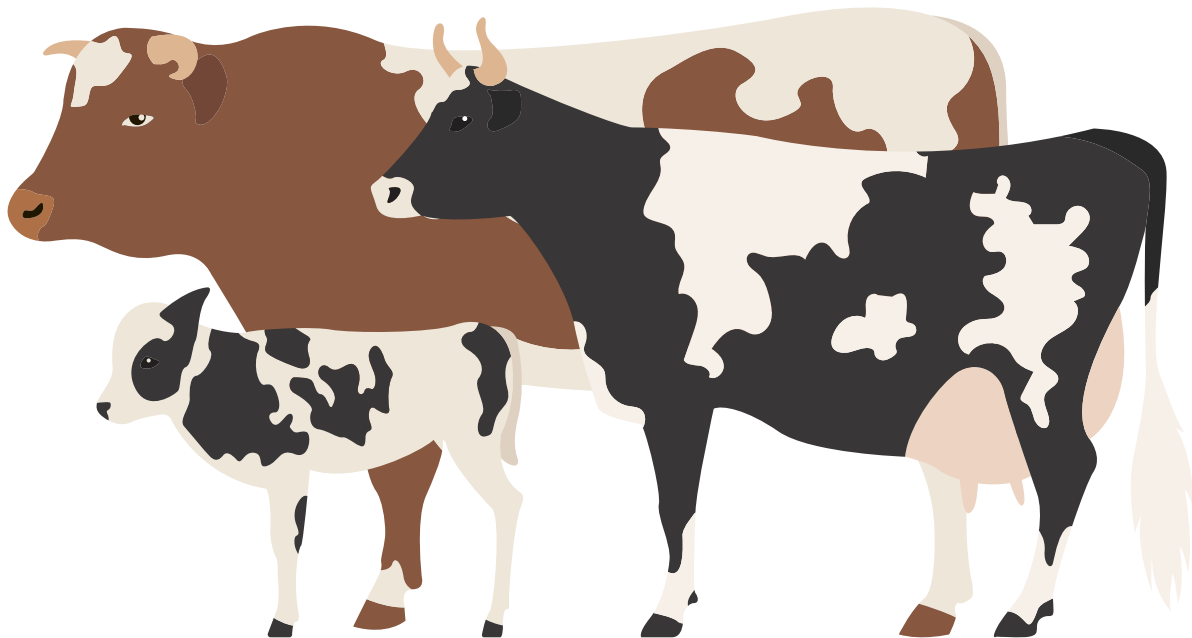
Efter ett rovdjursangrepp är risken för ett nytt angrepp relativt stor och andra produktionsdjur i närheten löper större risk att angripas. Är du intresserad av att få sms med information

om rovdjursangrepp? Skicka SMS till telefonnummer 076-944 76 20.

Ange följande meddelande: Spara Förnamn Efternamn Rovdjursalert
Ange ditt namn vid Förnamn och

Efternamn, exempel: Spara Kalle Svensson Rovdjursalert

Om du har två efternamn skriv ihop dem, exempel Spara Kalle SvenssonAndersson Rovdjursalert

Till dig som har beten

Det är glädjande att antalet hektar restaurerade beten växer i länet. En del närmar sig nu slutbesiktning.

TEXT: **BETESMARKSGRUPPEN** FOTO: **MOSTPHOTOS**

Är du mitt i eller i slutet av ditt restaureringsåtagande?

Vi kommer under tidig vår att ta kontakt med dig som är halvvägs genom ditt åtagande eller som har slutbesiktning av restaurering i år. Vi vill stämna av hur det går och om du är i fas med tidsplanen för restaureringen. Är du inne på sista året i ditt

åtagande kommer vi att besöka din mark innan årsskiftet för en slutbesiktning.

Utökar du ditt skötselåtagande med fler betesmarker?

Tänk på att betesmarken ska vara röjd och iordningställd innan du söker ersättning för den.

Anmäl varje år till betesförmedlingen

Vi förmedlar kontakter mellan markägare och djurägare så att du som har djur kan hitta bete och du som har mark kan få djur som betar den.

Registret rensas varje år, så har du fortfarande bete eller djur som söker bete behöver du anmäla dina önskemål på nytt: lansstyrelsen.se/orebro/natur-och-landsbygd/betesformedling

Visste du att...

Under 2019 har ytterligare 110 hektar av länets igenväxta betesmarker börjat öppnas upp genom restaureringsåtaganden.

Det finns ett stort intresse och Länsstyrelsen kan också erbjuda kostnadsfri rådgivning till dig som går i restaureringstankar.

Kontakt betesmarksgruppen

Hör av dig till oss om du har funderingar angående dina betesmarker. Vi finns för att hjälpa till!

Marie Edvardsson, 010-224 83 83
Ida Lilja, 010-224 83 89
Yvonne Haglund, 010-224 84 24
Sophie Zetterström, 010-224 83 93
Marie Winsa, 010-224 83 84
Frida Johnsson, 010-224 83 96

Ny panna med hjälp av Klimatklivet

Per Ericsson sökte Klimatklivet. Nu är pannan utbytt och klimatpåverkan från verksamheten minskar rejält.

TEXT: THERESE ERNESKOG
FOTO: FREDRIK KARLSSON

Per Ericsson är lantbrukare i Fjugesta och driver gårdarna Binninge och Övre Lövsta. Under 2019 beviljades han pengar från Klimatklivet för att byta till fossilfri spannmålstork på Binninge Gård. Tanken om att investera till fossilfritt hade funnits hos Per under en tid, och genom Klimatklivet blev det lättare att räkna hem investeringen.

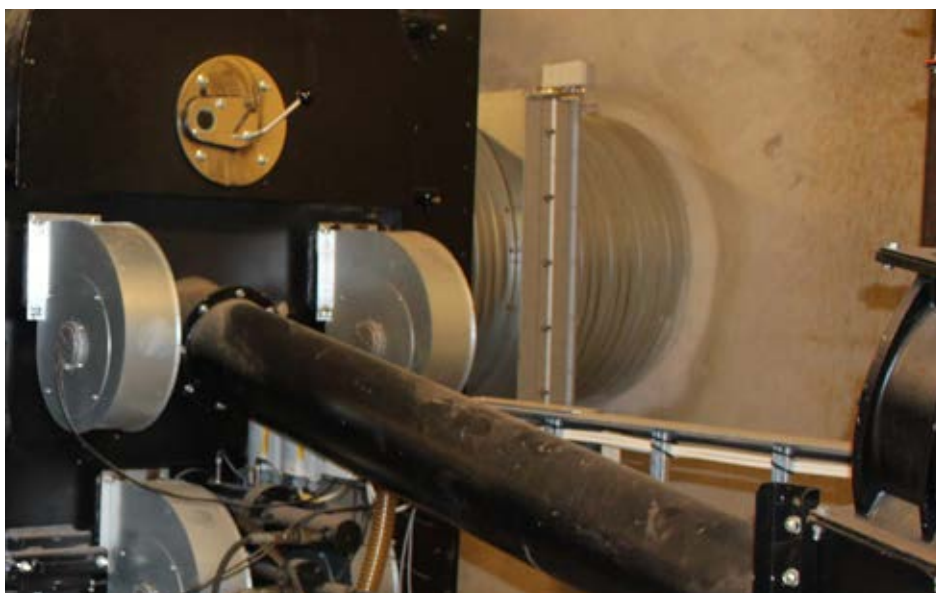
– I min kalkyl räknade jag med att en kubikmeter eldningsolja skulle ersättas med 14 kubikmeter flis, berättar Per.

Klimatklivet är ett investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. De investerade medlen ska ge största möjliga utsläppsminskning per investerad krona. Per räknar med att utsläppen från hans torkanläggning minskar med 104 475 kilo koldioxid per år. Dessa siffror fick han hjälp med via kalkylprogrammet på Naturvårdsverkets webbplats, där han även gjorde ansökan.

– Jag räknar med att pannan håller i 20 år och i sådana fall har jag minskat utsläppen från gårdens tork med över två miljoner kilo koldioxid under den tiden. Det känns bra.

Per tycker att det var förvånansvärt enkelt att söka Klimatklivet.

–Man är ju van vid Jordbruksverkets ansökningar men Klimatklivet var mycket enklare och gick ganska

snabbt att söka. Jag la ungefär en dags arbete på ansökan.

Att valet landade på fliseldning beror på att Per inte hade något behov av att värma upp fler byggnader intill torken och därför letade efter en bra lösning för en fossilfri varmluftspanna för att torka spannmål. En fossilfri panna resulterade i en högre investeringskostnad men han ser ändå den stora vinsten i att bränslekostnaden minskar. Flisen kommer till största delen från Pers egen skog och han försöker flisa det mesta själv.

– Ett år som 2019 kändes det extra bra att vara självförsörjande på bränsle till torken, säger Per och syftar på den stora skördevolymen med höga vattenhalter.

När jag frågar Per vilka råd han vill ge till någon som funderar på en liknande lösning säger han snabbt:

– Kör på! Flis fungerar bra och den dagliga driften går smidigt. Jag är förvånad över att det har varit så driftsäkert. Dessutom är det trevligt att producera sin egen energi.

Familj: Makan Anna, landskapsarkitekt samt sönerna Axel och Oscar
Företaget omfattar 500 hektar spannmål, 30 hektar vall, 200 hektar skog samt 250 kötttrastjurar
Antal anställda: 1 utöver Per själv

Tips vid ansökan om Klimatklivet

- Alla utom privatpersoner kan söka.
- Beräkningen av klimatnyttan är ett av de viktigaste underlagen i ansökan. Den ska kunna visa hur utsläppen skulle se ut både med och utan investeringsstöd.
- Stödnivån är mellan 30–70 procent.
- Stöd ges inte till investeringar som är lönsamma inom en femårsperiod även utan stöd.
- Åtgärden får inte påbörjas innan beslut.

Viktigt att tänka på!

Ansökan behöver förberedas så att den kan göras vid ett och samma

tillfälle när ansökningsformuläret är öppet.

Ansökan lämnas in via Naturvårdsverkets formulär på webben.

Sök på Klimatklivet eller gå in under fliken Stöd i miljöarbetet > Bidrag > Klimatklivet. Kort efter att beslutet har fattats sker i de flesta fall en delutbetalning på 50 procent av stödet till den som beviljats stöd. Resterande belopp betalas ut när de rapporterade kostnaderna har godkänts.

Kontakt: Amanda Berge,
amanda.berge@lansstyrelsen.se,
010-224 83 78.

Har du problem med råttor?

Du som har behörighet för att använda växtskyddsmedel kan söka tillstånd från Arbetsmiljöverket för att använda råttgift.

Råttor kan vara ett stort problem i lantbruket. Kanske anlitar du redan ett företag specialiserat på skadedjursbekämpning för att hålla dem borta? Numera kan du som har behörighet att använda växtskyddsmedel klass 1 L och 2 L, ansöka om tillstånd att själv få använda råttgift. Tillståndet gäller för att på egen hand lägga ut råttgift inom den egna verksamheten. Du ansöker om tillstånd klass 1 So direkt hos Arbetsmiljöverket och hittar blanketten på deras webbplats, av.se.

Den som inte har behörighet för att använda växtskyddsmedel måste gå en utbildning eller göra en provning

hos Folkhälsomyndigheten för att kunna söka tillstånd hos Arbetsmiljöverket.

Om Länsstyrelsen gör en tvärvillkorskontroll hos dig ska du kunna visa dokumentation om preparat, plats, eventuell ställtid, datum och vem som utfört bekämpningen. Kom ihåg att dokumentationen ska sparas i fem år. Tänk också på hur du placerar råttgiftet i förhållande till foder och livsmedel.

Mer information: På Arbetsmiljöverkets webbplats hittar du mer information om tillstånd att använda biocider klass 1 So – råttgift.

Stöd till Solceller

Det finns ett statligt stöd för installation av alla typer av solcellssystem som ansluts till elnätet.

Fakta om stödet

- Stödet ges till alla typer av aktörer.
- Företag ska komma in med ansökan innan projektet påbörjas.
- Stödandelen är 20 procent av de stödberättigade kostnaderna.

Viktig information om solcellsstödet

De pengar som länsstyrelserna i dagsläget har till solcellsstöd får vi använda till att besluta i ansökningar som har kommit in senast den 31 mars 2019.

Det är många ansökningar i kön och den fylls på hela tiden. I januari 2020 är det, totalt i landet, 20 000 ansökningar i kön.

Anslaget till stödet har nyligen ökat. Bedömningen är att det senare under året kommer att finnas pengar till de ansökningar som lämnades till Länsstyrelsen under 2019. Hur det blir för de ansökningar som kommit in under 2020 kan vi ännu inte uttala oss om.

Tips: Ta en kölapp – sök stödet och se om pengarna räcker. Har du sökt ROT-avdrag och senare får stödet går det att betala i avdraget.

Läs mer på lansstyrelsen.se/orebro under Miljö och vatten > Energi och klimat > Stöd till solceller

Kontakt: Johan Kaplan,
johan.kaplan@lansstyrelsen.se,
010-224 84 84

Bli inte lurad

På senare tid har vi fått läsa om en hel del bedrägeribrott mot äldre, vilket bidrar till en ökad oro. Många gånger handlar det om att någon ringer upp och ber om uppgifter som koder ur säkerhetsdosa eller att man loggar in via sin e-legitimation.

TEXT: ÅSA LINDIN FOTO: MOSTPHOTOS

Vi träffar ibland på personer som fått sådana samtal och de berättar om hur trevlig uppringaren är och hur lätt det hade varit att bli lurad. Därför kan vi inte nog poängtera att det finns Ingen seriös aktör ringer upp och ber om uppgifter från din bankdosa, kortkod eller ber dig logga in med din e-legitimation. Känner du det minsta tvivel, lägg på och ring upp en kontakt som du själv hittat telefonnummertill, för att fråga om uppgifterna i samtalet innan stämmer.

Det har visat sig att bedragarna

hittar allt fler kluriga sätt att luras på och numera kan samtalen handla om allt från bankfrågor till telefonabonnemang och ibland till och med allvarliga olycksfall. Men som sagt

ingen seriös aktör kommer någonsin att ringa upp dig för att be om dina personliga koder eller uppgifter.

Tänk därför på att:

- Ge aldrig ut koder från bankdosan
- Använd aldrig BankID på uppmaning av någon annan.
- Läs alltid noga de texter som visas i BankID-appen: Var loggar jag in? Vad skriver jag under? ...och sist men inte minst se till att ha en säkerhetskod även på din telefon, surfplatta eller dator.

Ta ut kontanter i Grythyttan

Det finns stöd att söka för betaltjänster på landsbygden.

Kontantanvändningen minskar i Sverige. I Riksbankens årliga rapport, "Så betalar svenskarna 2019", kan vi läsa att endast 13 procent uppger att de betalat med kontanter i sitt senaste köp.

Länsstyrelserna har ett uppdrag att rapportera och bevaka tillgången till grundläggande betaltjänster. I grundläggande betaltjänster ingår att betala räkningar, ta ut kontanter samt att företag och föreningar ska kunna sätta in kontanter.

För platser som har långa

avstånd till närmsta grundläggande betaltjänst finns det möjlighet att söka stöd via Länsstyrelsen, för att de här tjänsterna ska finnas där behovet finns.

I Grythyttan har Direkten, bensinmacken, ansökt om stöd för att tillhandahålla grundläggande betaltjänster och blivit beviljade det från och med den första januari i år. Det är i dagsläget det enda offentligt finansierade betaltjänstombudet i Örebro län.

Häng med på matresan!

TEXT: ÅSA LINDIN FOTO: ANDREAS HYLÉN

Den 22 januari höll eldsjälarna Davide Lindqvist och Richard Ekbohm ett uppstartsmöte inför årets mest spännande evenemang. Mötet besöktes av drygt sextio deltagare som var sugna att hitta på aktiviteter eller ”bara” hålla lite extra öppet för besökare första helgen i september. Den helgen finns chans att besöka platser där vår lokala mat serveras eller odlas, både i länets landsbygder och till viss del i tätorter. Tanken är att göra en omvänd matmarknad där besökaren åker till produkterna istället för tvärt om.

Har du en gårdsbutik, café, restaurang, aktivitet eller annat som du tror vore spännande för besökare att se så läs mer på matresanorebrolan.se och anmäl dig, för i september smäller det!

Upplevelselänet

Tänk att det finns så otroligt mycket liv och lust i vårt län!

Örebrokompaniet, Almi Mälardalen, Hushållnings-sällskapet och Länsstyrelsen arrangerade den 4 februari en workshop och nätverksträff för engagerade personer med verksamheter som rör mat, boende och aktiviteter.

Ett 40-tal personer från hela länet samlades och under ledning av Amanda Flack diskuterade och inspirerades alla av varandra. Hur kan man tillsammans utveckla sina verksamheter för att locka fler turister till länet.

Resultatet av träffen blev några nya kontakter och en skön grogrund för nya idéer. Deltagarna bjöds in till en Facebookgrupp – Upplevelselänet, där nätverkandet fortsätter. Nu ska vi bara se vart energin bär oss och förhoppningsvis finns snart en massa nya samarbeten och spännande pakettlösningar som länets besökare kan få prova på.

Skogsprogrammet – en plan för vårt gröna guld

I Örebro län pågår arbetet med att ta fram ett regionalt skogsprogram. Programmet förväntas bli klart under 2020 och arbetet sker genom dialog med skogens olika intressenter, däribland skogsnäringen, myndigheter, intresseorganisationer och företagare.

TEXT: SUSANNA GUSTAVSSON FOTO: LÄNSSTYRELSEN

Utgångspunkt i arbetet är det nationella skogsprogram som antogs av regeringen 2018, med visionen ”Skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi”.

I Örebro län har vi valt fyra fokusområden som också återfinns i det nationella skogsprogrammet:

- Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta.
- Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet.
- Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass.
- Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen.

Målet är att ta fram ett regionalt skogsprogram med mål, delmål och åtgärder för de olika fokusområdena.

Delaktighet och dialog

Arbetet med det regionala skogsprogrammet påbörjades 2018. Under 2019 bildades en arbetsgrupp med representanter från Länsstyrelsen, Region Örebro län, Skogsstyrelsen

och LRF samt en extern referensgrupp med bred representation av skogliga intressen. Skogsprogrammet är prioriterat i Länsstyrelsens verksamhet och ingår som en del i den strategiska plan som antagits för perioden 2019–2022.

I arbetsgruppen ingår representanter från

- LRF
- Länsstyrelsen i Örebro län
- Region Örebro län
- Skogsstyrelsen

I referensgruppen ingår representanter från

- Billerud Korsnäs
- Jordägarförbundet
- Kommunalt näringsliv (Business Region Örebro, BRO)
- Mellanskog
- Moelven
- Naturskyddsföreningen
- Småskalig trä- och lövträdförädling
- Sveaskog
- Svenska Jägareförbundet
- Turismföretag (Ösjönäs, Tiveden)
- Örebro kommuns skogsförvaltning

Klimatsmarta trähus

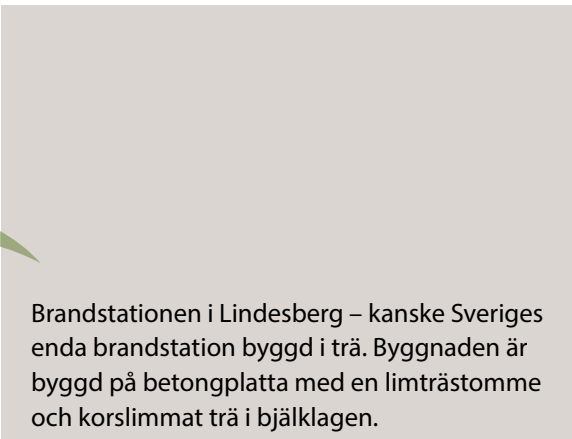
I januari besökte representanter i skogsprogrammet Lindesberg för att lära sig mer om att bygga i trä. En fördel med trä är att det binder koldioxid och därmed kan ses som ett klimatsmart byggmaterial. Det kommunala fastighetsbolaget Lindesbergsbostäder, LIBO, visade kvarteret Gåsen, brandstationen och Bergsparken. LIBO har en ambition om att så långt som möjligt bygga med trä.

Följ arbetet med Örebro läns skogsprogram på Länsstyrelsens webbplats: lansstyrelsen.se/orebro/skogsprogram

Bostadshuset Gåsen ser kanske inte ut som ett klassiskt "trähus". Men bakom den putsade fasaden är det mesta i trä. Bottenplanet är byggt i betong på grund av översvämningsrisken eftersom huset ligger vid vatten. Resterande våningar är i trä.

Brandstationen i Lindesberg – kanske Sveriges enda brandstation byggd i trä. Byggnaden är byggd på betongplatta med en limträstomme och korslimmat trä i bjälklagen.

Bergsparken stod klar vid årsskiftet och rymmer bland annat privatbostäder och vårdcentral. Vårdcentralen är miljöklassad i den högsta kategorin, guld, och har bland annat solceller och sedumtak.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Avsändare:
Länsstyrelsen i Örebro län
701 86 Örebro

GRUPPFÖRSÄNDELSE TILL
JORDBRUK

Kurser och rådgivning

HISTORISKA KARTOR

Torsdag 26 mars | 18–21 | Lantmäteriet, Klostergatan 35, Örebro | Kostnadsfritt, enkla förtäring till självkostnadspris.

Under kursen får vi en genomgång av Lantmäteriets internetbaserade databas. Vi kommer att titta på äldre lantmäteriakter över just din gård.

När du anmäler dig till kursen uppge vilken gård eller by som du vill titta på samt i vilken socken den ligger.

Medverkande: Bo Bergström, Lantmäteriet och Torgny Fremback, Länsstyrelsen

ANMÄLAN: Senast 19 mars via kalendern på lansstyrelsen.se/orebro.

INFORMATION: Torgny Fremback, 010-224 84 23, torgny.fremback@lansstyrelsen.se

ATT MÅLA MED LINOLJA

Lördag 25 april | 9–16 | Kavat Snickeri, Fiskinge, Odensbacken | 500 kronor exklusive moms, fika och lunch ingår.

Behöver ladugårdsfönstren eller logdörrarna målas om? Linolja är en torkande olja som både bildar en beständig färgfilm och impregnerar och skyddar mot fukt. Dessutom är linolfärg en hållbar och nedbrytbar produkt.

Efter denna dag ska du ha tillräcklig kunskap för att ta dig an ett eget måleriprojekt med linolfärg. Vi går igenom hur en linolfärgsmålade yta underhålls och rengörs. Vi går igenom skillnaden mellan kokt och rå linolja, hur linolja härdar (torkar) och hur man går tillväga för att förbereda underlaget. Du kommer också att lära dig hur du enkelt kan justera färgen i vald kulör.

Du får prova att måla med linolfärg på olika typer av material och spädning. Du får tips om hur resultatet ska bli bra och vad det gäller att tänka på inför att måla med linolfärg. Du får gärna ta med egna objekt att måla på under dagen.

ANMÄLAN: senast 17 april via kalendern på lansstyrelsen.se/orebro. Begränsat antal platser.

INFORMATION: Therese Erneskog, 070-939 04 86, therese.erneskog@lansstyrelsen.se

RÅDGVNING FÖRETAGANDE OCH DIGITALA VERKTYG

Är du intresserad av hjälp med att utveckla ditt företagande och att använda digitala verktyg? Då finns det möjlighet att få subventionerad rådgivning via landsbygdsprogrammet. Du betalar 30 procent av kostnaden. Rådgivningen gäller inom områdena:

- Utveckla ditt företagande (affärsmodeller, prissättning, målgrupp)
- Utveckla dina digitala verktyg (marknadsföring i sociala medier, digitala boknings-system)

Rådgivningen ska bidra till förbättringar i företagets verksamhet som ska leda till ökad försäljning och kvalitet av företagets produkter och tjänster, vilket i sin tur ska ge ökad lönsamhet. Det kan göra att länets landsbygd får starkare och växande företag.

Har du frågor om rådgivningen? Företagsam landsbygd? Välkommen att kontakta Maja Cardell, Länsstyrelsen i Örebro län på 010-224 84 34 eller maja.cardell@lansstyrelsen.se.

Kontaktperson på rådgivningsföretaget Nercia som erbjuder rådgivningen är Johanna Almeen, 070-256 44 15 eller johanna@nercia.se

RÅDGVNING FÖR LÖNSAMMARE BESÖKSFÖRETAG

Du har väl inte missat erbjudandet om subventionerad rådgivning på ditt eget besöksföretag? Du betalar bara 30 procent av den totala rådgivningskostnaden. Ta chansen att få hjälp inom följande ämnesområden:

- Matlagning – Hög matupplevelsen
- Att bygga försäljningen kring en historia – Storytelling
- Tillgänglig besöksverksamhet
- Inred din gårdsbutik
- Trädgårdsdesign – Med trädgården som skyltöfönster

Du hittar aktuella rådgivningsföretag via Smakrik och blomstrande besöksnäring på Länsstyrelsen i Västmanlands webbplats, lansstyrelsen.se/vastmanland under Natur och landsbygd > Information till lantbrukare > Kompetensutveckling och rådgivning > Smakrik och blomstrande besöksnäring.

UPPDATERA KONTAKTUPPGIFTERNA I GREPPA NÄRINGEN

Är du medlem i Greppa Näringen men den yngre generationen har börjat ta över verksamheten? Hör gärna av er så att vi har rätt kontaktperson i registret. Tillsammans med en rådgivare kan ni sedan göra en ny rådgivningsplan utifrån de behov som finns på gården. Är du inte medlem ännu, men vill ta del av Greppa Näringens kostnadsfria rådgivning kan du höra av dig till oss på Länsstyrelsen. Rådgivningen, som utförs av olika rådgivningsföretag, riktar sig i första hand till dig som bor i nitratkänsligt område och som har minst 50 ha eller 25 djurenheter. I vissa fall kan det finnas möjlighet att ta del av rådgivningen även om du har en lite mindre verksamhet. Är du hästföretagare? Under 2020 startas en individuell Grepparådgivning anpassad för hästföretag med fler än 10 hästar.

Kontakt

Ingrid Johnsson, 010-224 84 28, ingrid.johnsson@lansstyrelsen.se
Helena Åkerhielm, 010-224 84 27, helena.akerhielm@lansstyrelsen.se

RÅDGVNING BETESMARKER

Restaurering av beten

Är du intresserad av att öppna upp igenväxta betesmarker? Är du osäker på om din mark uppfyller kraven för restaureringsstödet, eller inte vet ifall den lämpar sig för att öppna upp till betesmark, slätteräng eller skogsbete? Då kan du kontakta Länsstyrelsen för kostnadsfri rådgivning. Då gör vi ett gemensamt fältbesök på marken och diskuterar möjligheterna till restaurering.

Skötsel av beten och kulturmiljöer

Önskar du råd om hur du kan sköta dina betesmarker, slätterängar och kulturmiljöer? Du kan få kostnadsfri rådgivning via Landsbygdsprogrammet. Kontakta oss för rådgivning.

Betesmarker och slätterängar

Ida Lilja, 010-224 83 89, ida.lilja@lansstyrelsen.se
Yvonne Haglund, 010-224 84 24, yvonne.haglund@lansstyrelsen.se
Marie Edvardsson, 010-224 83 83, marie.edvardsson@lansstyrelsen.se